

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljatve na uročništvu in upravništvu Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadst.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Ilustrirati se zadržavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 30 vinarja, pri trikratni po 27 vinarja, pri šestkratni po 24 vin., pri celoletnih objavah po 22 vin. za vsakokrat. — Za razne zjave itd. stane mu vrstica 50 vin. — Reklam. so poštolne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Le po starem kopitu naprej!

Vsak razsoden človek in poznavalec razmer pri najraznovrstnejših bolniških blagajnah v mestih in po deželi mora v interesu stvari same z veseljem pozdraviti, da se z merodajne strani skuša v mnogih slučajih naravnost neznosnim razmeram v blagajnah napraviti konec. Storjeni so koraki, da se vse podeželske in tudi mestne bolniške blagajne raznega tipa strnejo v veliko močno bolniško blagajno, katera naj bi vsestransko podkrepjena tvorila bolniško-zavarovalni zavod za vso Slovenijo, ki bo finančno dovolj podprt, nudil zavarovancem vse one pripomočke ter ugodnosti, ki jih moderna veča in moderne izkušnje glede zdravstva zahtevajo. Ne le, da so male bolniške blagajne s svojimi še malenkostnejšimi pomočki za zavarovance takorekoč brez pomena, se je v pre mnogih takih blagajnah gospodarilo in deloma se še gospodari tako, da bi upravni odbor z nadzorstvom vred pravzaprav spadali pod ključ.

Toda zakaj vse to omenjamo? Smatramo sicer za čisto nepotrebno govoriti o stvareh, ki jih narekuje železni zakon potrebe. Ker pa ima tudi ta stvar, kakor vsaka, ki naj bi služila delavcem, svoje nasprotnike, moramo o zadevi povedati tudi svoje mnenje. Že davno smo sicer vedeli, da naši obrtniki, razen prav malih izjem, niso pristopni nobenim novim idejam. Že davno vemo, da se upirajo vsemu, kar ne nosi znak starega patrijarhalnega celovstva, da se pa bodo v svoji potencirani najivnosti upirali tudi ukrepom, ki se tičejo izključno delavcev, bi bili vseeno težko verjeli. Imamo v rokah »Obrtni Vestnik« z dne 14. junija 1919, v katerem s pomilovanjem čitamo dolgo resolucijo, ki so jo sprejeli neki obrtniki na svojem sestanku na binkoštni ponedeljek v Zireh, v kateri seveda »odločno« protestirajo proti razpustu »svojih« bolniških blagajen in proti priklopitvi njih k velikemu bolniško-zavarovalnemu zavaruovalnemu zavodu. Žuganje vladi in na drugi strani rotenje vlade nas pušča docela hladne. Razumemo, marsikdo iz protestujočih obrtnikov je smatral bolniško blagajno svojega kraja za eldorado, kjer je imel glavno besedo. Razumemo tudi, da je marsikateri obrtnik imel potem »svoje« bolniške blagajne vpliv na zavarovane delavce. Samozavestni občutek je navdajal takega sedaj protestujočega obrtnika, ko je bilo v marsikaterem primeru od njega odvisno, ali dobi bolni delavec podporo ali ne. Take boležni gospodov obrtnikov razumemo, ali priznati jih ne moremo.

Izgovori, da so obrtniki opravičeni soodločevati v delavskih bolniških blagajnah, nikakor ne veljajo. Niti sklicevanje na plačevanje ene tretjine prispevkov ne drži. Gospodje naj si zapomnijo, da postane obrtnik, oziroma podjetnik še le tedaj delodajalec, kadar vzame v delo

delavce. Dokler teh nima — in takih obrtnikov imamo precej — še ni delodajalec. V tem primeru ne prispeva za bolniško zavarovanje niti beliča. Značilno je, da imajo največkrat ravno taki gospodje največjo besedo. Ne plača pa tudi noben podjetnik, ki ima vposlene delavce, oziroma pomočnike, iz lastnega žepa niti vinarja. Kar plačuje v obliki tretjine, plačuje le na podlagi delavčevih zaslužkov, ne pa iz svojega. Delodajalec odda delavčevega zaslužka bolniškemu zavarovanju kot prispevek, ne pa kot žrtev iz svojega.

Že dejstvo, da obrtnik, oziroma delodajalec nima pri delavskih ali pomočniških bolniških blagajnah prav nikake pravice ne do bolnišćine, ne do zdravil in zdravniške pomoči, dokazuje, da se ne more smatrati, da bi delodajalec iz svojega (osebnega zaslužka) k bolniškemu zavarovanju kaj prispeval. To razmerje je nekaj popolnoma naravnega in čisto naravno bi tudi bilo, če bi delodajalci prispevali kaj iz svojega, da bi morali imeti tudi pravice do dajatev od strani bolniških blagajen. Naravo tega razmerja delodajalci tudi popolnoma pravično pojmujejo, zakaj v nasprotnem slučaju bi se bili gotovo že davno oglašali za pravice glede dajatev in bi ne marali plačevati prispevkov za stvar, od katere nimajo nikakršnega haska.

Stvar je jasna; delodajalec odračunava del zaslužka, katerega bi sicer moral izplačati delavcu, bolniški blagajni. Zatorej ne more biti drugače kakor da je bolniško zavarovanje delavcev izključno le zadeva delavcev. Le domišljija je, če menijo gospodje v »Obrtnem Vestniku«, da imajo pri delavskem bolniškem zavarovanju pravico soodločevanja. To pravico si laste po krivici. Po krivici jim je tudi to domišljeno pravico priznal birokratizem stare Avstrije.

Vzemimo, zakaj na primer si delavci ne laste nobenih pravic soodločevanja pri raznih mojstrskih bolniških blagajnah? In vendar je tukaj prej res, da tudi delavci prispevajo k mojstrskemu zavarovanju. Ali ne plačuje obrtnik prispevke v svojo bolniško blagajno tudi deloma na podlagi dobička, ki mu ga je pridelal delavec?

Ne zavidamo jim tega, ampak tako kakor bi oni v tem primeru odrekli pomočnikom soodločevalno pravico pri svojih obrtniškimi bolniškimi blagajnah, tako po vsej pravici odrekamo kot delavci tudi mi gospodom vsakršno soodločevalno pravico pri delavskih bolniških blagajnah. Skratka, gospodje delodajalci nimajo pri delavskem bolniškem zavarovanju zlasti pa v delavskih bolniških blagajnah ničesar iskati.

Socializacija v Nemški Avstriji.

Nedavno smo poročali o socializacijskih zakonskih načrtih v Nemški Avstriji. Pri nas seveda o takih načrtih ni govora,

pač pa se še to, kar bi se imelo izvesti v dobrobit narodnega gospodarstva in na primer odpis vojnih dobičkov, agrarna reforma in socialne reforme, zavlačuje in preriva. Nemška narodna skupščina je v tem oziru odločnejša. Nedavno je ta pozvala vlado, da pove, katere industrije in obrate namerava vlada predvsem socializirati. Na to vprašanje je odgovoril podkancler Fink in navel naslednji socializacijski program:

Po mnenju vlade naj se v prvi vrsti razlaste naslednja zasebna podjetja in upravlja v skupnem gospodarstvu:

1. Tisti premogokopi, ki ne služijo samo krajevni preskrbi ali preskrbi posameznih obratov, kojih del tvorijo. V zvezi s socializacijo teh premogokopov naj se socializira tudi veletrgovstvo s premogom in v ta namen ustanovi poseben skupnogospodarski zavod.

2. Pridobivanje železne rude in pridelovanje surovega železa kakor tudi nadaljnje predelovanje in pridobivanje drugih koristnih kovin, ki je v zvezi s tem.

3. Proizvajanje elektrike in v to potrebne vodne sile, v kolikor ne služijo le krajevnim potrebam.

Po tem načrtu se naj socializirata oba najvažnejša vira sile, premog in elektrika, in izkoristi obe najvažnejši surovini železo in les. S tem pridobi skupnost najvažnejše produktivne sile na razpolago. Podružabljenje naj izvedo država in dežele. Pri upravi skupnih gospodarstev, ki se jim odkaže premogarstvo in železna veleindustrija naj bodo udeležene poleg državne uprave tudi deželne uprave. Pridobivanje elektrike in gozdarstvo pa naj prevzamejo deželni gospodarski zavodi, ki se glede uprave skupnih zadev združijo v državne zveze.

Namen, da se predvsem socializira produkcija surovin in prvotnih produkcijskih pomočkov, je popolnoma v soglasju z današnjimi gospodarskimi razmerami in s tem tudi potrebam skupnosti. Vendar pa socializacija s tem še ne bo smela biti končana, ker bo po tej izvedbi še celo vrsto nadaljnjih produkcijskih in gospodarskih panog ne le neobhodno potrebno, marveč tudi mogoče socializirati. Zlasti bo pri tem treba misliti na vse denarstvene zavode (banke, hranilnice itd.), na zavarovalništvo, na zemljiško veleposes. in na one panoge, katerih obrati so važni za občinsko gospodarstvo. Tudi v tem oziru se že pripravljajo primerni zakonski načrti.

Za odpravo brezposelnosti.

Minuli petek se je vršila v Narodnem predstavništvu razprava o interpelaciji posl. Baniča, ki zahteva razširjenje posredovalnice za delo tudi na Dalmacijo. V to razpravo je posegel tudi sodrug Petejan, ki je izjavil naslednje:

Gospodje! Dovolite mi par besed o stvari, ki ne interesira samo Dalmacijo, ampak prebivalstvo vseh pokrajin v naši

državi. Brezposelnost je med največjimi zli, ki jih je rodila vojna in se širi danes ne samo po Dalmaciji, ampak tudi pri nas, prav tako tudi po hrvaškem in drugod. Za odpravo brezposelnosti in odpravo temu zlu je po mojem mnenju treba uporabiti več stvari. Predvsem je treba razširiti posredovalnico za delo, to neobhodno institucijo, ki pri nas v Sloveniji že obstoja, ki je pa še nimajo v Dalmaciji, Srbiji in Vojvodini, na celo državo. Ministrstvo za socialno politiko bi moralo izdelati tozadevni načrt za celo državo.

Iluzija bi bila, ako bi ljudem pravili, da bo brezposelnost naenkrat odpravljena, če bo le urejena posredovalnica za delo v celi državi. Treba je poleg tega tudi, da se v najkrajšem času poskrbi za javna dela, ki bodo dala zaslužka nezaposlenim delavcem. Država naj prične graditi železnice, mostove, ceste in prične z drugimi javnimi deli, ki jih bo itak treba prej ali slej izvršiti; s tem se bo dal zaslužek delavcem in opravilo se bo delo, ki je za državo potrebno.

Tretje vprašanje, ki je s tem v zvezi, je to, da treba poskrbeti za to, da bo brezposelni delavci, ki se prijavijo za delo pri posredovalnici, imeli tudi možnost, da se bo vsaj preživel. Treba je uvesti državno zavarovanje za slučaj nezaposelnosti. V Sloveniji je to deloma že izvršeno; ne odgovarja sicer še vsem zahtevam, a začetek je tukaj. Stvar interesira celo državo. Zato bi prosil gospoda ministra za socialno politiko, da se reši v najkrajšem času vprašanje splošnega zavarovanja zoper nezaposelnost za celo državo, tako, da bo imel delavec v slučaju nezaposelnosti vsaj toliko, da se bo za silo najedel, da ne bo prisiljen beračiti.

Da se odpomore nezaposelnosti delavstva, je treba še ene stvari, ki je po mojem mnenju prav važna, namreč skrajšanje delavnega časa. Glede delavnega časa vlada popolna anarhija v posameznih deželah naše države. Pri nas v Sloveniji imamo osemurni delavnik, na Hrvaškem tudi; dolžnost gospoda ministra za socialno politiko bo, da skrbi za to, da se osemurni delavnik kar najhitreje razširi na celo državo. Kajti ni lepo, če obstoja osemurni delavnik samo v eni deželi, dočim nas drugod zavidajo, ker delajo po 10 in 11 ur na dan.

Vem, da je v tej zbornici mnogo ljudi, ki se ne strinjajo z uvedbo osemurnega delavnika. Poslanec dr. Mehmed Spaho je nedavno že vložil interpelacijo, zakaj se je uvedel osemurni delavnik. Tu se vidi kratkovidnost ljudi, ki ne vidijo v bodočnost, ki ne razumejo psihe mas, ki ne poznajo položaja, v katerem se sedaj nahajajo mase. Osemurni delavnik je potreben s socialnega in gospodarskega stališča. Industrijalci so temu ugovarjali, češ da trpi pri tem narodno gospodarstvo. Da temu ni tako, dokazuje dejstvo, da je osemurni delavnik uveden v najbolj razvitih industrijskih državah brez škode za razvoj industrije, tako n. pr. na Anglijskem in Francoskem; uvedba osemurnega delavnika se pripravlja tudi drugod. Zato bi bila dolžnost našega Narodnega predstavništva, da razširi ta zakon na celo državo.

To bi bile tri, oziroma štiri točke, s katerimi se mora po mojem mnenju ministrstvo za socialno politiko čim prej baviti in predložiti zbornici tozadevne zakonske predloge. Čim dalje se te stvari odlašajo, tem huje bo. Nezaposlenost namreč danes nikakor ne ponehava, ampak šele pričinja, ker manjka surovin za industrijo, manjka pri zidarski obrti vsega materiala, tu pa je zaposlen glavni del kvalificiranega in nekvalificiranega delavstva.

Zato prosim še enkrat gospoda ministra za socialno politiko, da bi se te stvari uredile čimprej, ker bi se s tem ublažila nezaposelnost in dala delavstvu garancijo, da bo država res skrbela zanj tudi v tej nesreči.

Minister za soc. politiko g. Gostinčar je sodrugu Petejanu obljubil, da so ti zakonski načrti že v delu in da bodo prej ko mogoče predloženi Narodnemu predstavništvu.

Minister je »obljubil«, a sedaj bomo videli, kdaj se bo ta obljuba izvršila. Zdi se nam, da imajo gospodje v ministrskem svetu jako malo volje izgubljeni čas za socialno politiko, ker izgubljajo čas za vse mogoče stvari — samo za delavske ne. Mislim, da imajo ministrstvo za soc. politiko le radi lepšega. No, mi bomo poskrbeli, da bo tudi soc. politika mogla priti do veljave, če tudi nočemo v vladi sodelovati. n.

Kje smo?

Kakor povsod drugod po Bosni so zblaznele oblasti ob priliki prvega maja tudi v Kreki pri Tuzli. Pozapri so vse delavske zaupnike. Čisto naravno, da je ta čin skrajne brutalnosti prizadete delavce nemalo razburil. Rudarji v Kreki, katerih je tankaj okoli 1500, so ves čas pristojne oblasti zaman prosili, da bi nesrečne žrtve končno vendarle izpustili na svobodo in ker vse prosjačenje in rotenje ni zaleglo, so vsi rudarji kakor en mož stopili v stavko. Rudniška uprava pa, namesto da bi upravičeni zahtevi rudarjev šla na roko in pripomogla, da se tiranstvu proti žrtvam napravi konec, je poslala nekega svojega inženjerja v Slovenijo, ki je posebno menda v mariborski okolici zbral nekaj ljudi, jih preslepil ter odpeljal v Kreko. Ko so prišli v Kreko, je vojaštvo obkolilo rudniška stanovanja in prisililo tam stanujoče rudarje, da so morali s svojimi družinami vred stanovanja zapustiti, nakar so v njih nastanili pripeljane bolj rečeno zapeljane Slovence. Došli Slovenci seveda od daleč ne bodo mogli nadomestiti številne domače delavce, a vseeno je boj bosanskim tovarišem otežkočen. Vemo, da niso to slovenski rudarji, ki so se kar tako na slepo podali v Kreko, pri njih bi inženerski kapitalistični hlapec ne imel sreče, so to ljudje iz dežele, ki nimajo o delavskem gibanju nobenega pojma. Ta slučaj nam jasno kaže, da še daleko ni opravljeno vse delo, če se organizira le industrijsko delavstvo, ampak, da se z vsi silo treba lotiti tudi kmetiškega proletarijata, ki iz gole nevednosti pada svojim zavednim sotrpinom za tilnik. Tovariši rudarji, ne hodite v Kreko, in če bi se pokazal v vašem okolišju gospod inženjer iz Kreke pri Tuzli ga primerno izkomplimentirajte.

Bolj azijskih razmer menda ne najdemo nikjer kakor jih imamo v svobodni in »demokratični« Jugoslaviji. Eno pa lahko povemo gospodi, če bodo hoteli vladati s policijsko, žandarmarijsko in vojaško pestjo, da si bodo sami izkopal grob.

Delavci vojaškega oskrbovališča v Ljubljani. Kakor znano, so morali gotovi letniki svojedobno odriniti k 6 tedenskim orožnim vajam. Ljudje se sedaj polagoma vračajo. Že tako je bilo razumljivo, da je vsakega delodajalca moralna dolžnost, da vzame od orožnih vaj vrnivše se delavce nazaj v delo. Zdi se, da se delodajalci te dolžnosti napram uslužbencem, ki so vršili svojo dolžnost napram državi tudi zavedajo, kajti dsedaj še nismo slišali prav nobene tozadevne pritožbe. Če

pa to svojo, recimo patrijotično, dolžnost vrše zasebni delodajalci, bi to bilo tem preje pričakovati od vojaške uprave tam, kjer ima uposlene civilne delavce. V vojaškem oskrbovališču na Kodeljevem pri Ljubljani je na primer moralo tudi nekaj izmed tam uposlenih civilnih delavcev odriniti k orožnim vajam, sedaj pa, ko so se vrnili, jim je na njihovo začudenje srbski major kot upravitelj oskrbovališča kategorično izjavil, da so iz dela odpušteni. Tako, delavci, ki so izvršili svojo dolžnost napram domovini, naj bodo torej kaznovani z odpustom zato, ker so to dolžnost izvršili? Izgovor, da se vrne veliko vojakov, ki se jih bo komandiralo na delo v oskrbovališču, na noben način ne more veljati, vojak naj bo vojak, nikakor pa ni umestno, da bi se ga uporabljalo kot konkurenta napram civilnim delavcem. Nekaj med odpuščenimi delavci je tudi takih, ki so pa dolga leta plačevali prispevke v takozvani Militär-Versorgungsinstitut für Zivilangestellte. Namestu, da bi se tem delavcem varovalo pri likvidaciji vseh ustanov stare Avstrije vse pravice, se jih enostavno vrže na cesto in po nepotrebnem množi vrste nezaposlenih, ki jih država mora podpirati. Gotovo ni naš namen škodovati ugledu vojaštva. Vsekakor pa opazamo, da imajo gospodje srbski oficirji o delavskih razmerah in o delavskem varstvu ter pravu kakor tudi o socialnih nalogah prav čudne pojme. S tem seveda za nas stvar še ni končana. Videli bomo, kaj bo rekel gospod vojni minister. Takim nazorom in takemu postopanju mi Slovenci nismo navajeni.

„Právo Lidu“ o našem strokovnem kongresu.

Dnevnik češkega delavstva »Právo Lidu« v Pragi piše o poteku našega strokovnega kongresa med drugim tudi tole: »Vse slovenske strokovne organizacije se do državnega prevrata tvorile del avstrijskih strokovnih zvez, od katerih so se potem, ko so prejele gotovo odpravnino z Dunaja odcepile in so se osamosvojile. Nadalje pravi: »Kongres se je po svojih referatih ter razpravah kretal na zelo visoki stopnji. Ves kongres je prevečala stvarnost ter mirno in trezno naziranje glede nalog slovenskih strokovnih organizacij.

Izmed sklepov posebno omenjamo resolucijo, po kateri naj bi ob svoji samoupravi tvorile slovenske strokovne organizacije del enotnih strokovnih organizacij v Jugoslaviji. Ujedinjenje naj bi ob popolni samoupravi slonelo na federativni podlagi.

Potek kongresa je dokazal, da slovenski sodrugi v svojih strokovnih organizacijah tvorijo prebujeno jedro delavskega gibanja med Jugoslovani. Referati poročevalcev so bili tako stvarni, da so naravnost presenečali s svojim mirnim naziranjem v sedanjem razburkanem času. Ako presojamo celoten strokovni pokret v Jugoslaviji, lahko opazamo gotove razlike. Med tem ko je pokret v Srbiji in na Hrvaškem bolj radikalnega značaja, je temperament slovenskih umerjenejšega značaja. Radikalizem posebno srbskih sodrugov pospešuje vlada potom svojega pritiska, zato je razumljivo. Nadalje opisuje »Právo Lidu« dogodke 1. maja v Zagrebu, Bosni in Hercegovini in dostavlja, da se »pokret v Sloveniji razvija v oštejšje, nikakor pa ni brez težav. Srbski pokret je izpostavljen stalnim persekucijam vsled bojazni pred boljševizmom, dasi je tako postopanje vlade najmanj sposobno ga zatreti. H koncu navaja celo

živežu in zaslužku delavcev pri nas ter prihaja do zaključka, da je ob višjih zaslužkih živež na Čehoslovaškem cenejši.

Strokovnim organizacijam celjskega okrožja na znanje.

Vse strokovne organizacije, nahajajoči se na ozemlju celjskega okrožja, ki obsega Celje do vstetega Zidanmosta, Pragerskega, Spodnjega Dravograda, Ptuje in Brežic, morajo na podlagi soglasnega sklepa okrožne konference strokovnih organizacij, katera se je vršila dne 25. maja 1919. v Celju že od vstetega 1. junija 1919 na svoje centrale odračunati od vsakega prispevka po 10 vinarjev več.

Od rednega odračunavanja tega prispevka je odvisen ves nadaljni razvoj strokovnih organizacij tega okrožja. Zato naj se storjeni sklepi striktno izvajajo.

Ponavljamo, 10 vinarski prispevek za okrožje je treba pobirati oziroma plačevati z rednimi tedenskimi prispevki vred, ravnatoka ga morajo podružnice z ostalimi prispevki vred odrajtovati svojim centralam, in centrale same ga potem odračunajo strokovni komisiji v Ljubljani, katera porabi ta prispevek izključno le za celjsko okrožje.

Domači pregled.

Zapisnik seje strokovne komisije z dne 25. junija 1919.

Strokovna komisija se je konstituirala naslednje:

Ivan Mlinar, načelnik; Viktor Zare, načelnikov namestnik; Josip Petecan, tajnik; Skobl Franc, vodja zapisnika; Ivan Tokan, blagajnik.

V snujoči se sosvet pri ministrstvu za socialno politiko v Beogradu se sklene deligrirati sodruha Ivana Kocmurja.

Nadalje se sklene, da se bodo vršile seje strokovne komisije vsakih 14 dni. Dan določi vselej načelnik sporazumno s tajništvom.

Rešila se je cela vrsta zadev notranje upravnega značaja.

Boj proti predsedniku dež. vlade za Slovenijo g. dr. Žerjavu se je pričel na vsej bojni črti. Dolže ga, da so vsi strogovostni koraki v Sloveniji njegovo, oziroma delo slovenskih liberalcev. Tudi v Beogradu pravijo, da srbska vlada ni nič ukrenila za Slovenijo samostojno, marveč se na predloge »vplivnih« činiteljev. S tem je koalicija med strankami porušena. To je važen pojav tudi za delavstvo, ker se je takorekoč dokazalo to, kar smo vedno sumili, odkar so liberalci dobili »glavno« besedo v Beogradu.

Zvišanje poštnih pristojbin. Z odlokom z dne 18. t. m., št. 14.418, je zvišalo ministrstvo za pošto in brzojav v Beogradu poštno pristojbino v tuzemskem prometu počenši s 1. julijem t. l. kakor sledi: Pristojbina za pisma (v krajevnem in medkrajevnem prometu) znaša 30 vin. za vsakih 20 gramov. Teža neomejena. Pristojbina za zalepke je ista kakor za pisma. Pristojbina za navadne dopisnice 15, za dopisnice z odgovorom 30 vin. Pristojbina za tiskovine za vsakih 50 gr 5 vin. najmanj 10 vin. Najvišja dopustna teža 2 kg. Pristojbina za vzorce znaša do 100 gr 15 vin. preko 100—200 gr 30 vin. preko 200—350 gr (najvišja dopustna teža) 45 vin. Pristojbina za poslovne papirje znaša: do 200 gr 30 vin., a preko 200 gr. za vsakih nadaljnjih 100 gr. odnospo del te teže po 15 vin. Najvišja dopustna teža 2000 gr. Za takomernost ali združene pošiljke s tiskov.

mi, vzorci in poslovn. papirji se plača pristojbina za poslovni papir. Najvišja dopustna teža 2 kg; priloženi vzorec ne sme biti težji od 350 gramov. Nefrankirane pošiljke pod točko 4.—7. se ne odpošiljajo, ampak po možnosti vračajo pošiljatelju. 9. Pristojbina za priporočanje, za povratnico, izplačilno obvestilo in reklamacijo znaša 60 vin. 10. Ekspresna dodatna pristojbina znaša za pisemske pošiljke, denarna pisma in nakaznice 1 K, za pakete 2 K 50 vin. Pristojbina za vrednostna pisma sestoji iz pristojbin za priporočeno pismo iste teže in iz vrednostne pristojbine do 10 K 25 vin., preko 100—500 K 50 vin., preko 500—1000 K 1 K in za nadaljnih 1000 K ali del tega zneska še po 20 vin. Sprejemajo se samo popolnoma frankirana in le zaprta pisma. Pošiljatelj mora plačati tudi še najmanj 20 vinarjev dostavnine, odnosno 10 vin. morebitne obvestnine. 12. Pristojbina za pakete znaša do 5 kg 1 K 50 vin., in za vsaki nadaljni kg do največ dopustne teže 20 kg 60 vin. Pošiljatelj mora plačati tudi 1 K dostavnine odnosno 10 vin. obvestnine. Za ločene (obsežne pakete) se plača še 50 % težne pristojbine več, za pakete z označeno vrednostjo še vrednostna pristojbina pod točko 11. 13. Pri pošiljatelj z povzetiem treba plačati razven pripadajočih normalnih pristojbin še 20 vin. povzetnine. 14. Pristojbina za nakaznice znaša do 25 K 25 vin., preko 25—50 K 50 vin., preko 50—100 60 vin. in za vsakih nadaljnjih 100 K še 10 vin. Pošiljatelj mora plačati tudi 10 vin. izplačilne pristojbine. Ekspresne pošiljke se smejo sprejemati v Srbijo in Črno goro le pisemske, za ostalo tuzemstvo vse poštno pošiljke, a le za ožje (lokalne) dostavne okraje izdajnih poštnih uradov.

Državna posredovalnica za delo. Podružnica za Ljubljano in okolico. V preteklem tednu od 22. junija 1919. je iskalo dela 245 moških in 42 ženskih delavnih moči. Delodajalci so iskali 82 moških in 42 ženskih moči. Posredovanj se je izvršilo 163. Pri vsaki podružnici »Državne posredovalnice za delo« je od 1. januarja 1919. do 28. junija 1919. iskalo delo 9091 delavnih moči. Delodajalci so pa iskali 8232 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 2508. Delo iščejo: pisarniške moči (357), trgovski sotrudniki in sotrudnice (192), služkinje, kuharice in sobarice (136), strojni in stavbeni ključarji, peki, mlinarji, mesarji, kurjači, strojniki, kovači, železostrugarji, kotlarji, poljski in tov. delavci in delavke, ekonomski, oskrbniki, natakariji, natakarice, učiteljice, krojači, čevljarji, šivilje, vrtnarji, pečarji itd. Delo je na razpolago: rudarjem (800), služkinjam, kuharicam in sobaricam (131), težakom, lilapcem, poljskim delavkam in delavcem, zidarjem, delavcem in delavkam v pletilni šoli v Ptuju, gozd. delavcem, tesarjem, opek. delavcem in delavkam, pis. močem, šiviljam, čevljarjem, mizarjem, usnjarjem, kleparjem, strojnikom itd.

Stavbinskih delavcev Osrednje društvo v Ljubljani je imelo v nedeljo, dne 29. junija ob 9. dopoldne v telovadnici na Ledini izredno zborovanje. Razpravljalo se je o našem položaju. Zborovanje je otvoril s. Ant. Nachtigal ter podelil besedo s. Tokanu, ki je v daljši razpravi pojasnjeval idejo združevanja (organizacije), ki jo je provzročila med ljudstvom, to je delavstvom draginja in mezdne razmere. Dela v stavbeni stroki še ni, le popravila so, toda, kar je vojna uničila, bo treba zopet popraviti, a zato se treba potruditi da bo imelo delavstvo pri tem primeren zaslužek. Pred vojno je delavstvo v tovarnah, pri železnicah in drugod vedno skušalo dobiti kos zemlje, da se je preživelo, ker so bili zaslužki premajhni; na ta način se je delavstvo izkoriščalo in so

imeli podjetniki tudi zlasti veselje, da so izkoriščali kmetiško prebivalstvo, češ, vsaj ta ima doma živež, zakaj bi mu toliko plačeval. Delavstvo je to uvidelo, pa se je pričelo organizirati, kar so smatrali podjetniki za hujskarijo. In vendar ima tudi delavec pravico, da primerno živi od svojega zaslužka in če ima kdo malo domačijo, ni še to vzrok, da bi se njegovo delo slabše plačevalo. Da bi naš delavec bil malomaren, ni res, ker so ga povsod zunaj, na Westfalskem, v plavžih upoštevali kot pridnega delavca. Organizacija bo morala skrbeti tudi za delavcu primerna stanovanja. Ne maramo onemogočiti podjetnikom zaslužek, ampak živati hočemo. Angleški delavec si je s svojo organizacijo priboril dobro življenje, pa tudi v javnih zastopih ima vpliv, ker ima dobro izvedeno organizacijo. Pravijo, da je draginja zaradi visokih plač, to pa ni res, ker draginja narašča poprej. Ena glavnih nlog bo tudi, da dobimo v Jugoslaviji dobro zakonodajo za delavstvo, ki si jo moramo priboriti le sami. Varstvo v kolezni, ob nezgodi, nezaposlenosti, službenem razmerju, svobodno združevanje, zavarovanju za starosti; vse to bo moralo delavstvo izvojevati samo poleg pogojev za boljše življenje. Pri nas skuša pridobiti gospodarsko moč bančni kapital, ki je najneobzirnejši izkoriščevalec. Podjetniki se boje naših organizacij, zato delajo na to, da bi se delavstvo razcepilo. Toda delavstvo mora ostati složno, samo sebi zvesto in zavračati vsak nasproten poizkus; v skupni organizaciji mora najti sleherni delavec zavetje. Vsi, ki še niso v naši sredi, se morajo privabiti k nam, k skupnemu delu, ker sicer postanejo naši lastni škodljivci. — Predsednik je nato prečital novo pogodbo, ki se je izročila zvezi stavbenih zidarskih in tesarskih mojstrov v Ljubljani ter poroča o odgovoru zveze, na podlagi katerega se izvoli pet zaupnikov za pogajanja. Nekaj mojstrov neče pripoznati našo organizacijo ter še vedno puste delati po deset ur. Ta nedostatek bodo morali zaupniki odpraviti. Predsednik svari dalje, da se dajo nekateri zaupniki odpraviti. Predsednik svari dalje, da se dajo nekateri plašiti od drugih nasprotnih društev n. pr. od »Slov. zid. in tes. društva«. To društvo smo imeli za razne priredbe. Tam opravljajo naš odbor, ne povedo pa, koliko dela smo napravili v teh kratkih petih mesecih. Da se agitacija, shodi in posredovanja ne morejo izvršiti brez denarja, je jasno. Pridobitve naše so pa veliko večje in le v korist našim članom in drugim, tako da bi bila sveta dolžnost vseh teh ljudi, da podpirajo organizirano delavstvo, da storimo še več. O zapravljanju torej ni govora. Društveni rezervni fondji so popolnoma pokriti, tako, da bo društvo lahko izpolnjevalo svojo dolžnost napram članom. V blagajni je že davno nad 4000 K. »Slov. zid. in tes. društvo« pa obstoja že 24 let, pa nima danes niti za stanovanje, za člane pa slobi ni nikoli nič storilo. Pri magistratu zaposleni

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 27. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 19 tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 19. prispevek t. l. že poravnani. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

delavci in še nekod drugod pa imajo strah pred »svobodo«, ki vstopa pri jugoslovanskih demokratih (Benedict) in prav smo storili pri mestnem stavbeni uradu in županu prav mnogo korakov zanje in smo tudi nekaj dosegli. Če niso dosegli več, se imajo zahvaliti gotovim osebam, ki so tam zaposlene. Predsednik je še omenjal Werkmeisterverein, ki ima nad 3 milijone imetja in podpira nad 200 invalidov. Omenja dalje, da mora imeti družina osmih oseb dnevno 83 K dohodka, če hoče primerno živeti ter navaja cene potrebščin: kruh 8 K, moka 5 K, krompir 3 K, meso 5 K, sladkor 3 K, sol 60 vin., sočivje 3 K, olje in kis 3 K, jajca 1 K 60 vin., meso 12 K, zabela 4 K, kurjava 3 K, razsvetljava 1 K, stanovanje 2 K, perilo 1 K, za solo 1 K, za obutev 17 K, za obleko 21 K. torej skupaj 83 kron. Take so razmere, pa se še najdejo ljudje, ki napravljajo v delavskih vrstah razkol, namesto da bi se strnili v enotne organizacije v prid celokupnega delavstva!

Dramatični odsek »Svobode« priredi dne 12. in 13. v Dramskem gledališču dve predstavi. Vsakokrat ob 8. uri zvečer. Kdaj da se dobe vstopnice, se objavi pravočasno. Sodrugi! Agitirajte za ti predstavi, da bomo zopet dokazali, da delavstvo želi posecati gledališče, samo priložnost naj se nam da. Seveda ne ob takih cenah kakor so na pr. danes. Pokazati hočemo s tem, da bo hiša razprodana, da nam v prihodnji sezoni morajo dati vsaki mesec nekaj delavskih predstav. V tem smislu sodrugi je potreba agitacije.

IZKAZ.

Pavšalne prispevke strokovni komisiji so odračunali za prvo četrtletje 1919: tiskarji K 53.83, živilski delavci za prvo četrtletje in za april in maj K 145.89.

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4. prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajno	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/11 — 1/12		Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/10 — 1/11	2—3	Turjaški trg št. 4. Francišanska ul. 2.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1/11 — 3/12	1—2	Nilšerjeva ul. 12. Turjaški trg št. 4.
Dr. Alojz Kraljher splošno zdravljenje		1—3	Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v najnujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v najnujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Pri bolečinah, kakršne nastajajo pri

REVMATIZMU

protin, ohromelosti, ishiji, bolečinam v križu, nevralgiji, utrujenosti živcev itd., priporočajo mnogi zdravniki Fellerjevi boli pomirjujoča

ELSA-FUID

6 dvojnih ali 2 specialni stekl. 24 krona.

Fellerjeve odvajajoče, prebavo pospešujoče, tek izboljšujoče rabarbarni

Elsa-kroglice

6 škatlic 12 kron. Edino prave pri lekarnarju Evgen V. Feller, Stubica, Elza trg št. 334. (Hrv. Zagorje). Ovitek in poština se priračunava posebej, toda najceneje, torej čim več se naroči ob enem, tem več se prihrani. VI

Miši, podgane, stenice, ščurki in ves mrčes mora poginiti, ako porabljate moja

najbolja, izkušena in povsod hvaljena sredstva. Za podgane, miši in poljske miši K 6; za ščurke K 6—, Osobito jaka tinktura za stenice K 6; uničevalec moljev K 3; prašek proti mrčesom K 2.50 in K 5—, tinktura proti ušem pri ljudeh K 3—, mazilo za uši pri živini K 3—; prašek za uši v obleki in perilu K 3—; prašek proti pernim ušem K 3—; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. JUNKER, Zagreb 6.,

Petrin'ska ulica št. 3. III.

Cevlji tovarne = Peter Kozina & Co.

iz najfinejšega ševro-, boks- in lak-usnja z usnjatimi podplati se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski

iz fine teletine z gumijastimi podplati po K 85— za moške, K 78— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

UČITELJSKA TISKARNA LJUBLJANA, Francišanska ulica šte. 6.

registрована zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urad. Najmodernejša plakate in vabila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLUČKE

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Lepa polt lic in rok pri- nese mnogo prednosti tako v zdravstvenem kakor v družbenem oziru. Fellerjeva popolnoma neškodljiva preizkušena „Elza“ pomada za obvarovanje in negovanje kože, odstrani nečisto- st kože, oj- Ja prišče, brani proti solnčarici, solničnim pegam, bori, razkavosti, velosti kože. Lonček močnejše vrste 6 kron. Omot in poština se računa posebej najceneje **Namesto škodljivega mila** vzemimo za lice

Fellerjevo lilijino mlečno milo „Elza“, katero je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote in neškodljivosti kakor pred vojno. Boljše in finejše za negovanje kože v današnjem času si niti misli- ti ne moremo. **Bujne lase** samo s Fellerjevo „Elza“ Tanohina pomado za rast las. Okrepi- kožo na glavi, preprečuje plešavost in pre- zgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6 k. Omot in poština se ra- čuna posebej najceneje. **Za vsakdanje nego- vanje telesa** so Fellerjeve „Elza“ toaletne pastilje za umivanje telesa, otroške kopeli, kakor za ustno vodo itd. Cena kartona 1 K 50 v. — **S seboj vzeti** in povsod v žepu nositi se more bo- ablažujoč, hladec, osvežujoč Fellerjev „Elza“ mentolni migrenski črtnik. V leseni covi. 1 K 50 v. Izvrsten proti glavobolu in migreni. rabi se tudi vbojdljaju in ranitvi. **Veča za oči** (collyrium) 2 K 50 v. **Kapljice proti zobobolu** 2 K 50 v. **Pravi zagorski prsni sok proti kašlju** steklenica 4 K. **Francovo žganje** v stekl. 6 krona in 16 krona **Za želodec**, prava švedska tinktura, velika stekl. 10 krona **balzam (melen) mala** steklenica 2 K

Kurja očesa odstrani brez bolečin Fellerjeva turist. tinktura „Elza“ (tekočina) skupaj s čopičem 3 K in turist. obliž po 3 K in 1 K 50 v. **Proti potanju tele- sa in nog** je Fellerjev „Elza“ prašek z vsipom 1 K 50 v. **Krmlini prašek za živino** davno pozna- ni se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in poština se zaračuna posebej in najceneje. Kdor naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba pri lekarnarju **EVGENU V. FELLER, Stubica, Elza trg št. 334 (Hrv. Zagorje).**

Ivan Jax in sin Ljubljana, Dunajska c. 17. priporoča svojo bogato zalogo

Šivalnih strojev in stroje za plete- nje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. **Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa.** Ceniki se dobe zastoni in franko.